

MONIPUOLISESTI POHJOISMAISEN TIETOJENKÄSITTELYN HISTORIASTA HiNC2-KONFERENSSI TURUSSA 21.–23.8.2007

Emmi Tittonen

Järjestyksessään toinen pohjoismainen tietotekniikan historian konferenssi keräsi yhteen tietotekniikan pioneereja ja tutkijoita eri aloilta, mutta myös vanhoja ystäviä vuosien takaa. Kolmipäiväinen konferenssi järjestettiin Turun yliopistojen uudessa ICT-talossa elokuun viimeisten helteiden helliessä konferenssivieraita. Tapaaminen oli samalla Suomen ensimmäinen tieteellinen tietotekniikan historian konferenssi.

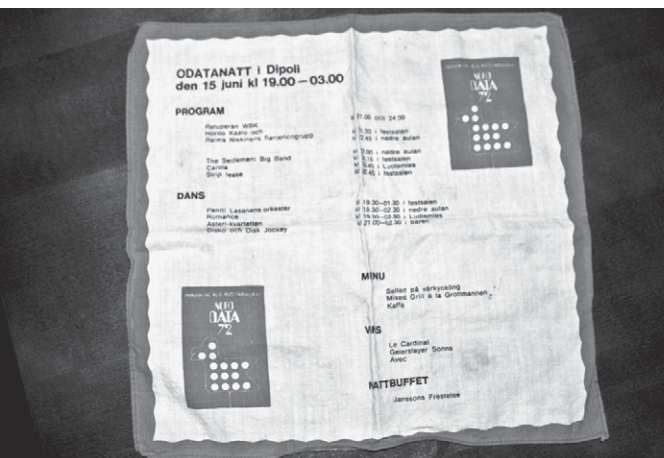
HiNC2 eli the Second Conference on the History of Nordic Computing järjestettiin Turussa 21.–23.8.2007. Sarjan ensimmäinen konferenssi pidettiin Norjan Trondheimissa elokuussa 2003. Tuolloin konferenssin osallistajat olivat toivoneet tapahtumalle jatkoa. Tapahtuma koettiin jo Trondheimissa tärkeäksi keinoksi edistää tietotekniikan historian tuntemusta sekä pohjoismaista yhteistyötä.¹ Trondheimin konferenssin esitykset julkaistiin kirjana vuonna 2005.² Turun konferenssiin osallistui 52 vierasta, joista noin puolet oli suomalaisia ja puolet muista pohjoismaista. Mukaan mahtui myös yksi britti sekä kaukaisimpina vieraina Amerikasta asti tulleet esitelmöitsijä ja IFIPin (International Federation for Information Processing) edustaja. Kokonaisuudessaan sekä järjestäjät että konferenssin osallistajat olivat kansainvälistä väkeä.

MONIPUOLINEN OHJELMA KIINNOSTI

Tapahtuman esitelmät kerättiin artikkeli-kutsun avulla syksyllä 2006. Laaja-alaisessa kutsussa toivottiin artikkeleita monista eri näkökulmista tietotekniikan historiaan liittyen 1960-luvulta 1980-luvulle. Artikkelien tiivistelmät julkaistiin konferenssia varten tehdyssä erillisessä julkaisussa.³ Tämä olikin hyvä tapa tutustuttaa osallistujat konferenssin monipuoliseen ohjelmaan: kaikkiin esitelmiin pystyi tutustumaan etukäteen. Kolmen päivän aikana oli kaksissa rinnakkaisissa sessioissa yhteensä 30 esitelmää. Jokaiselle päivälle oli varattu yksi pääpuhujaja, jonka jälkeen loppupäivä vietettiin yhtäaikaissa esitelmäsessioissa.

Konferenssin mielenkiintoisin päivä oli mielestäni ensimmäinen päivä. Pääpuhujana oli tuolloin amerikkalaisen Charles Babbage Institutin johtaja Thomas J. Misa. Tietotekniikan historiaan suuntautuvan arkistolaitoksen toiminta ja haasteet olivat aiheena tärkeä ja mielenkiintoinen. Päivän muussa ohjelmassa keskityttiin tietotekniikan historiaan ja sen erilaisiin ilmentymiin. Myös allekirjoittaneen esitelmä käsiteltiin konferenssin ensimmäisenä päivänä *Working with History and its Usability* -sessiossa. Esitelmä liittyi päivän hengen mukaisesti Suomen tietojenkäsittelymuseoyhdistyksen toimintaan. Päivän päätti paneelikeskustelu pohjoismaisista tietotekniikan museoista ja museohankkeista. Oli mielenkiintoista havaita, että pohjolassa ainoastaan Ruotsin Linköpingissä on varsinainen tietotekniikan museo IT-ceum. Muissa Pohjoismaissa museotoiminta on suunnitteluasteella tai erilaisten yhdistysten tai yksityisten toimijoiden varassa.

Myös konferenssin toinen ja kolmas päivä olivat monipuolisia ohjelman suhteen. Tietotekniikan historiaa tuotiin esille monin eri tavoin, muun muassa tietotekniikkaan liittyneen valtiollisen politiikan ja yliopistojen opetuksen kehittymisen kautta. Esitysten jälkeen kuulijoilla oli mahdollisuus

NordDATA-konferenssin ohjelma nenäliinalla. Kuva: Ola Nordal.

esittää tarkentavia kysymyksiä ja keskustella esillä olleesta aiheesta. Keskustelut olivatkin usein varsin vilkkaita. Toisen päivän päättänyt vierailu Åbo Akademin tietokonehistorian näyttelyyn samassa ICT-talossa oli oivallinen lisä ohjelmaan – vanhojen tietokoneiden näkeminen herätti monia muistoja menneestä.

Yksi tärkeä ja hyvin mielenkiintoinen esitelmä oli viimeisen päivän pääpuhujan, Tallinnan teknisen yliopiston professorin Enn Tyugyn pitämä esitelmä Baltian alueen tietotekniikan kehittymisestä Neuvostoliiton aikana. Moni kuulija jäi varmaan lisäksi odottamaan varsinaista artikkelia aiheesta. Järjestäjiä kiiteltiin esitelmän mukaan ottamisesta, sillä Baltian maiden tietotekniikan historia koettiin hyvin läheiseksi Pohjoismaitten kanssa.

MITÄ KONFERENSSISTA JÄI KÄTEEN?

Konferenssi meni kaikin puolin hyvin ja oli onnistunut tilaisuus. Varsinkin ensikertalaiselle se tarjosi mielenkiintoisen ja monipuolisen kokonaisuuden. Niin tietotekniikan pioneerit kuin historioitsijat kertoivat näkemyksiään, tarinoitaan ja tutkimustuloksiaan pohjoismaisen tietojenkäsittelyn historiasta.

Kuten yleensä päällekkäin järjestetyt sessiot hankaloittivat ohjelman seuraamista, ja osa mielenkiintoisista esityksistä jäi näkemättä. Onneksi konferenssipapereiden tiivistelmistä sai kuvan minkälaisia väliin jääneet esitelmät olivat. Konferenssissa esitetyt artikkelit julkaistaan vielä post-conference-proceedingsina, joka ilmestyy vuoden 2008 aikana.

Konferenssin poikkitieteellinen ohjelma mahdollisti erilaisten esitelmien ja tutkimussuuntausten esiin tuonnin. Ohjelman monipuolisuutta ja -tieteisyyttä korosti myös se, että tietojenkäsittelytieteen ohella museokenttä oli otettu mukaan konferenssiin. Edellisestä konferenssista poiketen ohjelmassa oli tietotekniikan museoiden toiminta ja erilaiset muistitiedon keruuprojektit. Ylipäätään ohjelman monipuolisuus mahdollisti uudenlaisten perspektiivien julkii tuonnin perinteisen muistelun ja historiantutkimuksen ohella.

Päiväseminaarien lisäksi myös iltaohjelmaan oli panostettu, ja illat vietettiin rennoissa yhdessäolon merkeissä. Ensimmäisen päivän ilta sujui leppoisasti Turun kaupungin vastaanotolla kaupungintalolla Aura-joen rannalla. Konferenssin juhlaillallinen järjestettiin Forum Marinum -merimuseon yhteydessä toimivassa ravintola Daphnessa. Illallisilla kiiteltiin konferenssin järjestäjiä ja visioitiin mahdollista HiNC3-konferenssia. Illan aikana saatiin myös tuulahdus menneestä: Håvard Hegna oli ottanut mukaansa ohjelman vuoden 1972 NordDATA-konferenssista. Pioneerien muistot heräsivät ja nauru raikasi, kun nenäliinalle painettu ohjelma kiersi pöytiä.

Konferenssin päätösessiossa toivottiin HiNC3-konferenssia järjestettäväksi

kahden tai kolmen vuoden päästä. Seuraavan järjestäjän vuoroon ehdotettiin Tanskaa tai Islantia. Päätösesseissä käsiteltiin myös osallistujien antamaa palautetta sekä keskusteltiin konferenssin annista pohjoismaiselle tietotekniikan historialle. Tulevaisuudessa konferenssissa toivottiin tuotavan esille muun muassa enemmän historioitsijoiden tutkimustuloksia ja sankaritarinoiden ohella ”epäonnistumistarinoita”. Myös Baltian maiden tietotekniikan historiantutkimusta toivottiin mukaan seuraavaan konferenssiin. Jään mielenkiinnolla odottamaan seuraavaa konferenssia.

Kiitokset FL Petri Pajulle tarkentavista kommentteista ja M.A. Ola Nordalille valokuvasta.

Konferenssin kotisivut: <http://hinc2.utu.fi>

Emmi Tittonen on suunnittelija Jyväskylän yliopiston museolla Suomen tietojenkäsittelymuseoyhdistyksen dokumentointiprojektissa ja Suomen historian jatko-opiskelija.

¹ Tekniikan Waiheita 3/2003 s. 42-46.

² Bubenko – Impagliazzo – Sølvberg 2005.

³ Katso konferenssin kotisivut: <http://hinc2.utu.fi>. Konferenssin tiivistelmäjulkaisu: Paju – Kivinen – Järvi – Ruissalo 2007. Julkaisua voi tiedustella TUCS:sta, Petri Pajulta tai Timo Järveltä.

LÄHTEET:

Kirjallisuus:

BUBENKO, Janis Jr. - IMPAGLIAZZO, John - SØLVBERG Arne (eds.): *History of Nordic Computing*. IFIP WG9.7 First Working Conference on the History of Nordic Computing (HiNC1), June 16-18, 2003, Trondheim, Norway. Springer, New York 2005.

PAJU, Petri - KIVINEN, Nina - JÄRVI, Timo - RUIS-SALO, Jouko (eds.): *History of Nordic Computing - HiNC2. Extended abstracts*. Turku Centre for Computer Science, General Publications No 42. Turku 2007.

Aikakauslehdet:

TEKNIIKAN WAIHEITA 3/2003. Paju, Petri – Saarikoski, Petri – Suominen, Jaakko 2003. Hinc1 Trondheimissa 15.-17.6.2003. Pohjoismainen tietotekniikan historian konferenssi kokosi yhteen alan pioneerit ja historioitsijat. s. 42-46.

KOKOUSKUTSU

Tekniikan Historian Seura THS ry:n syyskokous järjestetään tiistaina 4. joulukuuta 2007 kello 17.00 Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6) Helsingissä. Käsitellään sääntömääräiset asiat:

1. Toimintasuunnitelma tulevalle toimintakaudelle
2. Talousarvio ja sen yhteydessä jäsenmaksujen suuruus tulevalle toimintakaudelle.
3. Päätetään hallituksen jäsenten lukumäärästä.
4. Yhdistyksen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja hallituksen muiden jäsenten valinta erovuoroisten tilalle.
5. Tilintarkastajien ja varatilintarkastajien valinta tulevalle tilikaudelle.
6. Päätetään yhdistyksen kokouskutsujen tavasta.

Panu Nykänen
THS ry:n puheenjohtaja

THS

